

ارزشیابی توصیفی

بازخورد عبارت است از نظر و واکنش معلم، نسبت به وضعیت یادگیری دانش آموز. با دریافت هر بازخورد، برای دانش آموز مشخص بازخورد می شود که در چه وضعیتی قرار دارد و چه فعالیت هایی را باید انجام دهد و چه انتظاراتی از وی می رود. در حقیقت بازخورد، هسته مرکزی فرایند یاددهی و یادگیری است؛ لذا فزاینده بازخورد باید بر روی انتظارات آموزشی و فعالیت های دانش آموز متمرکز باشد و به گونه ای انجام گیرد که به دانش آموز کمک کند، خطاها و اشتباهاتش را در جریان یادگیری کاهش داده و وظایف و تکالیفش را با دقت بیشتری انجام دهد. در واقع بازخورد نه تنها به دانش آموز درباره چگونگی مهارت و دانشی که کسب کرده است اطلاعاتی می دهد، بلکه به او می گوید که چگونه مهارت و دانش خود را ارتقاء دهد.

متا سفانه در کشور ما معلمان نمرات توصیفی را به درستی درک نکرده اند و بیشتر نمرات را با یک شعر (حقدر قشنگ نوشتی، فرشته بهشتی یا صد آفرین، هزار و سیصد آفرین یا آفرین دختر نازم و...) به انجام می رسانند گرچه این شعرها زیبا هستند ولی این شعرها ارزشیابی توصیفی نیستند و بازخورد مناسبی برای کودک و والدین او نیستند.

به طور کلی یک نمره مفید توصیفی و موثر شامل دو قسمت اصلی است:

۱- توصیف وضعیت موجود (اول بیان موفقیت ها و دوم خطاها) ۲- رهنمود برای خطاها

در بخش توصیف وضعیت موجود معلم، جایگاه دانش آموز را به زبان ساده بیان می کند؛ یعنی میزان موفقیت و خطاهای او را مشخص می کند. بنابراین، این قسمت، دو بخش فرعی دارد که بخش اول، بیان میزان موفقیت و بخش دوم، بیان خطای احتمالی است که در فعالیت های یادگیری او رخ داده است. با دریافت در این بخش از بازخورد دانش آموز با وضعیت واقعی خود آشنا می شود. در وهله اول (گفتن یا نوشتن موفقیت ها)، صادقانه بودن بازخوردها در دانش آموز ایجاد انگیزه می کند و در بخش دوم (خطاها) تصویر واقعی از تلاشهایش به وی می دهد. بخش رهنمود برای تحلیل معلم از موفقیت و خطاهاست. رهنمود معلم به دانش آموز در رفع خطاها و توسعه موفقیت هایش کمک می نماید.

به عنوان مثال فرض کنید که به دانش آموزان تکلیفی داده شده است که براساس آن باید اطلاعاتی درباره گیاهان فراهم کنند؛ هدف اصلی این تکلیف، پرورش مهارت جمع آوری اطلاعات است. معلم بعد از مشاهده گزارش دانش آموزی به او چنین بازخورد می دهد (شفاهی یا کتبی): «دخترم اطلاعات خوبی جمع آوری کرده ای، می بینم توانسته ای با دقت اطلاعات را به دست آوری. گزارشت را یک با ردیگر بخوان و نقطه گذاری آن را اصلاح کن.»

معلمان آگاهند که مشاهده خطا در فعالیت های یادگیری دانش آموز، امری طبیعی است، لذا با توجه به اهمیت بازخوردهای توصیفی، معلمان نباید در فرایند یادگیری به دانش آموزان نمره یا رتبه بدهند. دانش آموزان، تنها بازخورد توصیفی، دریافت می نمایند.

گفتگودر بازخورد (بازخورد شفاهی) بسیار مهم است که از بازخورد کتبی موثر تر است.

بایان توضیحات به معلم پیشنهاد می شود برای ارائه یک نمره توصیفی سازنده، جملات خود را با این عبارتها و مشابه آنها آغاز کنند:

- دختر خوبم شما موفق شده اید که .....

- با خوشحالی زیاد می گویم که شما از عهده .....

- پسر خوبم، ..... یاد گرفته اید.

- امروز از کارت لذت بردم، اما .....

- امروز موفق شدی که ..... به درستی بنویسی.

باید در مورد موفقیت ها و خطاها، تشویق یا تذکره به رفتار و کردار شخص باشد نه شخصیت و منش فرد

بعد از جملات انگیزشی که به موفقیت های کودک ،جملات رهنمودی خود را بایان عبارتها آغاز کنید:

- نیازمند آن است که ..... -
- در زمینه..... به تقویت نیاز داری می توانی این کار ..... -
- به نظر می رسد در..... مشکل داری می توانی..... -
- با انجام فعالیت های ..... موفق می شوی -

از آوردن جملاتی مانند: (نمی توانی - همیشه اشتباه می کنی - قادر نیستی این را هم انجام دهی - کارهایت نامرتب است) پرهیز شود

همچنین باید به وی گفت چه تلاشی، به چه میزان و چگونه انجام دهد.

شاید بعضی از معلمان بگویند که این گونه بازخورد به زمان زیادی نیاز است. باید به این عزیزان گفت که راه آن این است که ۱- لزومی ندارد همه دانش آموزان در یک روز بازخورد داده شوند۲- هر جلسه معلم می تواند به گروهی از دانش آموزان بگوید که کار دوستانشان را ارزشیابی کنند(همسال باز خوردی)۳- هر جلسه گروهی خود بازخوردی انجام دهند۴- بازخورد شفاهی در حین کار(گفتگوبا کودک)۵- معلم می تواند تمام مراحل ۱ تا ۴ را در یک جلسه انجام دهد ۶- و مهم تر از همه تغییر روش تدریس

موسسه تخصصی پژوهش و تحقیقات
ششم ابتدایی شهر سنجان اردل